

RAADSVOORSTEL

Regionale Energiestrategie Herijking

Gemeente **Zeist**

Portefeuillehouder Wouter Catsburg
Opsteller Guido Bik
Zaak/stuknummer 822955 / RV25.039
Besluit college 10-06-2025

Ontvangst griffie 12 juni 2025
Ronde Tafel -
Debat -
Raadsvergadering 16 september 2025

Onderwerp

Regionale Energiestrategie Herijking

Doel van het voorstel

Het actualiseren van de regionale energiestrategie (en de bijdrage van Zeist daarin) en daarmee een bijdrage leveren aan landelijke en lokale klimaatdoelen.

Voorgesteld besluit

Het vaststellen van de RES regio Utrecht Herijking, inclusief bijlagen.

Besluit Raad

Inhoud (korte samenvatting)

Via de Regionale Energie Strategie (RES) regio Utrecht werken 16 gemeenten, de provincie en 4 waterschappen samen in de energietransitie om een bijdrage te leveren aan landelijke en lokale klimaatdoelen. In oktober 2021 heeft u als gemeenteraad de RES 1.0 vastgesteld. Met oog op de klimaatdoelen voor 2030 en 2050 werd een gezamenlijke ambitie van 1,8 TWh duurzame elektriciteitsopwekking in 2030 afgesproken en afstemming over bovengemeentelijke warmtebronnen. Ook werd afgesproken de RES regelmatig te actualiseren. De voorliggende RES Herijking, die van februari tot maart 2025 ter inzage heeft gelegen, is een actualisatie van de RES 1.0 en vervangt deze. Nieuwe ontwikkelingen zoals netcongestie hebben een plek gekregen in de herijking. Daarnaast zijn op basis van lokale ontwikkelingen, lokale grootschalige opwekambities en de onderbouwing ervan bijgesteld. Voor Zeist is de ambitie grootschalige opwek naar beneden bijgesteld, als gevolg van het wegvallen van windturbine- en zonneveldlocaties. De totale ambitie van 1,8 TWh voor de regio Utrecht is gelijk gebleven.

VERDIEPING

Inleiding

De RES regio Utrecht (voorheen RES U16) is een samenwerkingsverband van 16 gemeenten, de provincie en 4 waterschappen. Het is één van de dertig energieregio's in Nederland waarin wordt samengewerkt in de energietransitie om een bijdrage te leveren aan landelijke en lokale klimaatdoelen. De deelnemende overheden geven zelf uitvoering aan de RES, met regionaal overleg en ondersteuning. Er zijn geen bevoegdheden overgedragen.

In oktober 2021 werd de Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0) door de gemeente Zeist vastgesteld (zie [21RV044](#)). Hierin zijn afspraken over de elektriciteitsopwekking met zon-op-dak, zonnepanelen, windmolens en de warmtetransitie opgenomen. De RES zou om de twee jaar geactualiseerd worden. Vanwege nieuwe regelgeving heeft dit langer geduurd (zie [RIB 23.023](#)) maar inmiddels heeft de Stuurgroep RES een concept RES Herijking opgesteld. Deze heeft van februari tot maart 2025 ter inzage gelegen (zie [RIB 25.016](#)). Inmiddels zijn de zienswijzen verwerkt en beantwoord. Voor de gemeente Zeist is er één zienswijze binnengekomen, met de vraag om NNN-gebieden uit te sluiten. Echter geldt er voor deze gebieden al strikte regelgeving (zie nota van beantwoording in de bijlagen). Met dit raadsvoorstel wordt de RES Herijking aan u voorgelegd ter besluit.

Beoogd effect

Met de RES samenwerking beogen we de CO₂-uitstoot in de RES regio Utrecht te beperken vanuit de eigen klimaatambities van de deelnemende overheden en bij te dragen aan de landelijke doelstelling van 55% reductie van CO₂-uitstoot in 2030 en 95% in 2050. Daarnaast dragen de warmtetransitie en energieopwekking bij aan de toekomstige energievoorziening. De RES Herijking is een actualisatie van de RES 1.0 en vervangt deze.

Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de RES 1.0 voor Zeist

De totale ambitie grootschalige opwek van 1,8 TWh voor de regio Utrecht is gelijk gebleven. De bijdrage van Zeist aan deze ambitie voor 2030 is wel naar beneden bijgesteld van 123 naar 37 GWh. Dit heeft te maken met het afvallen van zon- en windenergiezoekgebieden. Uit de regionale plan Milieu Effect Rapportage (planMER) blijkt de potentie voor zonne-energie in de A12 spoorzone 10 GWh lager te liggen dan eerder beoogd om milieutechnische redenen (zie bijlage 2). Daarnaast bleek uit de planMER windenergie door de provincie en uit onderzoek door Zeist zelf, dat Zeist geen kansrijke windlocaties heeft. Op 8 oktober 2024 heeft u daarom besloten voorlopig niet verder te zoeken naar mogelijkheden voor windenergie (zie [24RV042](#)). Deze technische belemmeringen zijn nu vertaald naar een bijgestelde RES ambitie. Hieronder volgen per thema andere ontwikkelingen, inzichten en wijzigingen in de RES herijking.

Energiesysteem

Zonder voldoende energie is het moeilijk wonen en werken. Bij de RES 1.0 lag de focus sterk op het vastleggen van een (regionale) ambitie voor elektriciteitsopwekking. Vier jaar verder kraakt het energiesysteem met congestie op het elektriciteitsnetwerk voor zowel opwek als afname in het grootste deel van de regio tot in ieder geval 2029. Het elektriciteitsnet kan de groei niet bijhouden. Netbewust ontwikkelen van nieuwe woon- en werklocaties en verduurzamen van de gebouwde omgeving is nodig. Ook bij opwekprojecten wordt gekeken naar netbewuste oplossingen. Regionale samenwerking kan bijdragen aan het verkleinen van netcongestie en de afhankelijk van de regio om in zijn energievoorziening te voorzien verkleinen. Nu en voor de toekomst. De RES Herijking begint daarom bij een beschrijving van het energiesysteem en belangrijke (beleids)ontwikkelingen. Vanuit die context wordt de rol van de RES beschreven op de thema's warmtetransitie en elektriciteitsopwekking.

Warmtetransitie

Voor de warmtetransitie is in het Klimaatakkoord afgesproken dat in 2050 woningen van het aardgas af zijn. In de regio gaat het om ongeveer 330.000 woningen. De opgave is groot en complex en nog niet alle randvoorwaarden zijn passend, maar stilstaan is geen optie. Elke gemeente heeft de regie op haar eigen warmtetransitie, eind 2026 moet iedere gemeente een warmteprogramma hebben vastgesteld. Ook in Zeist wordt daarom al gewerkt aan het opstellen van het warmteprogramma en voorbereid op het opstellen van buurtuitvoeringsplannen. De RES Herijking zet in op samenwerking, ondersteuning, kennisdeling en afstemming maar bevat geen tussentijdse gezamenlijke kwantitatieve doelen op het gebied van de warmtetransitie. Samen werken we aan concrete warmteprogramma's, waarin energiebesparing en het benutten van de aanwezige duurzame warmtebronnen centraal staan.

Elektriciteitsopwekking

Ten aanzien van elektriciteitsopwekking is er regionaal veel gebeurd de afgelopen jaren. Grootschalige opwek door zon op dak is ruim verdubbeld. Hetzelfde geldt voor grootschalige opwek met zonnepanelen en windmolens. In totaal is ruim de helft van de opgave voor 2030 (1,8 TWh) gerealiseerd of zit in de pijplijn. In Zeist zijn we op weg met zon op dak, maar zijn er nog geen grootschalige zonnepanelen gerealiseerd. Er is beperkte animo onder grondeigenaren en waar er interesse is in de A12-spoorzone komt de businesscase (o.a. door de nabijheid van NNN-gebied) nog niet rond. Realisatie van de RES-ambitie voor 2030 vraagt onverminderde inzet van de deelnemende overheden. De regionale ondersteuning richt zich op het oplossen van belemmeringen, met aandacht voor het toekomstig energiesysteem van de toekomst. Voor Zeist gaan we de beleidsvisie zonnepanelen herzien om in brede zin te kijken hoe grootschalige duurzame energieopwekking een impuls kan krijgen.

Na 2030

De RES Herijking bevat geen regionale kwantitatieve ambitie voor elektriciteit of warmte voor de periode na 2030. Vanwege netcongestie is voor nieuwe zoekgebieden integratie met het energiesysteem essentieel. Daarnaast speelt synergie met ruimtelijke ontwikkelingen een belangrijke rol. Steeds duidelijker wordt de nabijheid van voldoende energieopwekking een randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen, zoals wonen en bedrijvigheid. Daarom zullen er scenario's worden uitgewerkt die inzicht geven in de samenhang van de energievraag van ruimtelijke ontwikkelingen met mogelijkheden voor elektriciteitsopwekking. In de volgende RES (2029) nemen we op wat we gezamenlijk willen en wat nodig is na 2030.

ARGUMENTEN VOOR EN TEGEN

Argumenten voor

1. *RES Herijking is afspraak uit RES 1.0*

De RES Herijking is de uitwerking van de afspraak in de RES 1.0 om deze regelmatig te actualiseren. Om goed zicht te houden op de voortgang, ontwikkelingen en rekening te houden met ruimtelijke opgaven en omstandigheden die de voortgang kunnen beïnvloeden.

2. *De RES Herijking biedt handvatten voor een integrale benadering van het energiesysteem*
Netcongestie maakt dat de komende jaren de aansluitbaarheid van opwekprojecten beperkt is. De RES Herijking zet in op een meer integrale benadering van het energiesysteem gericht op mogelijkheden voor combinatie met afname. In de warmtetransitie maakt netcongestie het moeilijker de warmtevraag op korte termijn te elektrificeren. We zetten in op het benutten van (boven)lokale duurzame warmtebronnen en kijken in toenemende mate naar de combinatie van warmteoplossingen, elektriciteitsbehoefte en mogelijkheden voor opslag en opwek van energie.

3. *De RES Herijking is een tussenstap in de opgave voor het klimaatbeleid tot 2050*
De RES regio Utrecht maakt onderdeel uit van het Klimaatakkoord, het Nationaal Programma RES en het Nationaal Programma Lokale Warmte. Deze programma's hebben tot doel bij te dragen aan de landelijke doelstellingen voor CO2-reductie van 95% in 2050. De RES Herijking is een tussenstap in een programma bedoeld om over een lange periode sturing te geven aan de energietransitie.
4. *Invulling van onze eigen klimaatambities*
De RES Herijking is onderdeel van onze activiteiten om onze ambitie om de opwek en afname van energie in evenwicht te brengen. Door de uitvoering gedeeltelijk in regionaal verband te doen, kunnen we kennis en kunde van onze partners benutten en afstemmen waar de opgave gemeentegrens overstijgend is.
5. *In de RES Herijking wordt Zeister beleid onderdeel van het geheel.*
Sinds de RES 1.0 heeft Zeist besloten om niet langer naar nieuwe windlocaties te zoeken en blijkt de potentie voor zonne-energie in de regionale planMER lager uit te vallen. In de RES Herijking zijn deze besluiten meegenomen ten behoeve van een actueel regionaal beeld.
6. *Netcongestie verzachten*
Als meest concurrerende regio van Europa groeit de regio, zowel wat betreft bedrijvigheid als het aantal mensen dat hier wil wonen. Gecombineerd met technologische ontwikkelingen en de ambitie om CO2 uitstoot te beperken, zijn dat drie redenen waardoor het energiesysteem aan het veranderen is en het elektriciteitsnet de groei niet kan bijhouden. Om de effecten van netcongestie nu te verzachten én om problemen in de toekomst voor te zijn is netbewust ontwikkelen nodig. Samenwerking in de RES kan bijdragen aan het verkleinen van het probleem van netcongestie.
7. *Ruim de helft van de opwekambitie gerealiseerd of in de pijplijn, overige is geconcretiseerd*
In de RES 1.0 spraken we af regionaal 1,8 TWh elektriciteit op te wekken in 2030 met windmolens, zonnevelden en grootschalig zon-op-dak. Meer dan de helft van de ambitie is gerealiseerd en in de pijplijn. De RES Herijking bevat de onderbouwing voor de realisatie van het resterende deel.
8. *De RES is onderdeel van het IRP van de U10*
De RES vormt het energiedeel van het Integraal Ruimtelijk Perspectief van de U10. De inhoud van de RES Herijking wordt betrokken bij de verdere adaptieve realisatie van het IRP.
9. *Duidelijkheid en richting voor stakeholders en bewoners*
Vaststelling van de RES Herijking biedt duidelijkheid aan inwoners, ontwikkelaars, bedrijven en andere betrokkenen over de koers en verwachtingen op het gebied van het energiesysteem, opwek en warmte.

Kanttekeningen

1. *Realisatie is mede afhankelijk van inwoners, bedrijven, organisaties en medeoverheden*
De RES Herijking geeft aan hoe we in de regio samenwerken in de energietransitie. De realisatie van de ambities en doelen blijft echter afhankelijk van het handelen en de keuzes van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden. Wij stemmen onze aanpak daar op af, bevorderen draagvlak en vragen van medeoverheden om de juiste condities te creëren.
2. *Wet- en regelgeving in ontwikkeling*
Nu de problemen in het energiesysteem sterk toenemen is de maatschappelijke sturing op het systeem in beweging. Overheden krijgen en pakken weer meer verantwoordelijkheid in het energiesysteem. Daarbij is ook wet- en regelgeving in ontwikkeling, denk aan de Wet Collectieve Warmte, windnormen of de verdere implementatie van de zonneladder in de provinciale omgevingsverordening. De RES Herijking is opgesteld naar de huidige inzichten maar de uitvoering zal natuurlijk meebewegen met de ontwikkelingen.
3. *RES Herijking bevat maar beperkt echt nieuwe kaderstelling*
In de RES Herijking wordt richting gegeven aan de regionale samenwerking maar wordt beperkt nieuwe kaderstelling toegevoegd. Met name zijn de besluiten samengebracht die de deelnemende overheden als bevoegd gezag de afgelopen jaren hebben genomen. Denk aan vergunningverlening van zonnevelden en het afval en toevoegen van zoekgebieden. Vaak heeft het bevoegd gezag daarmee al het beleid vastgelegd. In de RES samenwerking zijn geen bevoegdheden overgedragen. Door het bevoegd gezag vastgesteld beleid wordt daarom niet automatisch aangepast door een afwijkend besluit van een andere deelnemer over de RES Herijking.
4. *Besluitvorming windontwikkeling provincie Utrecht*
De provincie is het bevoegd gezag voor wind vanaf 5 MW (wordt 15 MW bij inwerkingtreding energiewet). In januari 2024 heeft zij besloten van deze bevoegdheid gebruik te maken en het is daarmee geen beleidskeuze meer. In de RES Herijking is dit als actualisatie meegenomen, op eenzelfde wijze als andere besluiten van bevoegd gezagen, om zo een totaalbeeld van de duurzame elektriciteitsopwekking in de regio weer te geven.
5. *NP RES en NPLW gaan per 1 januari 2026 op in het NP Energiesysteem*
Vanaf 1 januari 2026 zullen het NP RES en het NPLW opgaan in een nieuw te vormen Nationaal Programma Energiesysteem (NP ES) (interbestuurlijke samenwerkingsagenda energiesysteem, KGG, VRO, VNG, IPO en UvW, dec.'24). Dit heeft echter geen invloed op de inhoudelijke doelen en ook de structuur met regio's wordt voortgezet.

TOELICHTING

Participatie

De RES regio Utrecht is per definitie een samenspel tussen deelnemende gemeenten, de provincie, waterschappen en de netbeheerders. Daarnaast is er via het landelijke RES programma nationale afstemming. Bij het opstellen van de RES Herijking is regionale participatie aanvullend geweest op participatie over beleid en projecten door de deelnemende overheden om (verwarring over) dubbele participatie te voorkomen. Regionaal zijn er verschillende bijeenkomsten georganiseerd voor regionale stakeholders. Daarnaast heeft de concept RES Herijking en planMER ter inzage gelegen, evenals de

daaraan voorafgaande Nota Reikwijdte Detailniveau. Inwoners en stakeholders zijn over de RES Herijking geïnformeerd via de gemeentepagina, de website van de gemeente, de website van de provincie en op de website van de RES. Op 24 februari jl. is een bijeenkomst over de concept RES Herijking georganiseerd voor regionale stakeholders. Verder participatie vindt bij ruimtelijke projecten plaats via de wettelijke omgevingsvereisten en de participatienormen die Zeist eigen is.

Financiële toelichting

Dit besluit heeft geen directe financiële consequenties

Juridische aspecten

Het is juridisch verplicht de concept RES Herijking ter inzage voor te leggen. Dit heeft inmiddels plaatsgevonden. De nota van beantwoording vindt u in de bijlagen. De RES Herijking heeft na vaststelling de juridische status van 'vrijwillig programma' onder de omgevingswet.

Duurzame aspecten

Naast een primaire focus op energiebesparing, levert de grootschalige opwek van energie uit duurzame bronnen zoals beoogd binnen de RES Herijking, een belangrijke bijdrage aan het behalen van de klimaatdoelen. Daarmee draagt dit voorstel bij aan een duurzame, leefbare leefomgeving en het goede leven in Zeist, ook op de lange termijn.

Samenhang met andere projecten

Informatie uit de RES Herijking voedt het in ontwikkeling zijnde warmteprogramma en bevordert de samenwerking op dit vlak in de regio. Daarnaast biedt het gedeeltelijk inzicht in waar we staan betreffende de routekaart Energie op het vlak van grootschalige opwek. De RES Herijking benadrukt het belang – in het licht van lokale ambities en regionale afspraken – om de beleidsvisie zonnevelden te herzien, om in brede zin te kijken hoe grootschalige duurzame energieopwekking een impuls kan krijgen.

VERDERE PROCES

Planning en uitvoering

Na besluitvorming in alle 21 parlementen bespreekt de RES Stuurgroep de uitkomst en bepaalt koers hoe hier gezamenlijk mee om te gaan. U wordt hierover zo spoedig mogelijk geïnformeerd. Na vaststelling zet de gemeente Zeist zich, net als de anderen, in om de benodigde besluiten te nemen en de vergunningen te verlenen om de RES Herijking te realiseren. Zo maken we de eigen en gezamenlijke ambities waar. Regionaal wordt dit ondersteund op basis van het (vigerende) regionaal uitvoeringsprogramma.

Communicatie

Tot op heden werd gesproken van de RES U16. In de praktijk is U16 een onbekend begrip of regio, zowel binnen de regio als erbuiten. Dat leidde tot onduidelijkheid en verwarring. Daarom wordt in de RES Herijking gesproken van RES regio Utrecht. Net als de eerdere terinzagelegging wordt dit raadsvoorstel gepubliceerd via het gemeenteblad en worden stakeholders vooraf geïnformeerd over dat de RES Herijking ter besluit aan de raad wordt voorgelegd.

Evaluatie

Afgesproken is om de RES regelmatig te actualiseren. Uiterlijk in 2029 wordt de parlementen opnieuw een geactualiseerde RES voorgelegd waarin de ontwikkelingen zijn samengebracht en afspraken worden gemaakt over het vervolg.

BIJLAGEN

- Bijlage 1: RES Herijking
- Bijlage 2: PlanMER, zie <https://storymaps.arcgis.com/collections/22f00a4147604a33a339812d33489a8b>
- Bijlage 3: Nota van beantwoording NRD
- Bijlage 4: Nota van beantwoording RES Herijking
- Bijlage 5: Advies commissie MER op PlanMER RES Herijking regio Utrecht
- Bijlage 6: Reactie advies commissie MER op PlanMER RES Herijking regio Utrecht

RAADSBESLUIT

Gemeente **Zeist**

Behoort bij raadsvoorstel

Nr. RV25.039

De raad van de gemeente Zeist;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 10 juni 2025 ;

BESLUIT:

De RES regio Utrecht Herijking, inclusief bijlagen, vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 16 september 2025

De raad voornoemd,

mr. J. Janssen, griffier

drs. J. Langenacker, voorzitter